TRNĚNÝ ÚJEZD
1928 – 1939

II

Pamětní kniha

Trněný Újezd v r: 1915. *Kreslil Václ. Tvrdý.*

Pamětní kniha

Kato číslá 472 l. j. čtyry sta sedmdesát dvě stránky.

V Trněném Újezdě dne 1. ledna 1929.

Josef Spacelz
kronikář.

Paměti obce
Trněného Újezda od roku 1928.

Píše: Josef Spáček, rolník na výměnku č.p. 2.
narozen r: 1868.
hospodařil na statku v T. Újezdě čp: 2 od r: 1898 do r: 1918 a byl poslancem na říšské radě Vídeňské od r: 1907 - 1918 a členem Revolučního Národního shromáždění od r: 1918 do r: 1920.

Místní a samosprávné poměry.

Trněný Újezd leží v kraji Pražském, okrese Berounském, kde je sídlo okresního soudu, berního úřadu a až do roku 1928. i sídlo okresní samosprávy, vedené Okresním zastupitelstvem. Okresní hejtmanství (politická a berní správa) byly v Hořovicích.

Od roku 1928. jsou okresy Berounský i Hořovický spravovány jediným Okresním úřadem v Hořovicích, jemuž i naše samosprávná obec podléhá.

Škola

Příškolena jest na Mořinu. Původně chodívaly děti od nás do školy v Tachlovicích, později na Vysoký Újezd (ještě oba moji rodiče) a teprve po vystavení školy na Mořinu.

Spojené obce.

Obec naše tvořila s Kuchařem spojenou politickou obec. Obě obce spravovalo jedno společné obecní zástupitelstvo v čele

s obecním starostou, jenž vedl politickou správu obou obcí. Každá obec spravovala své obecní jmění oddělenč a samostatně. Jmění obou obcí stačilo úplně ke krytí nákladů obecní správy, tak že se přirážky obecní neplatily až do roku: 1920 ?

X

Rozdělení obou obcí na samostatné obce politické bylo uskutečněno roku 1889. Prvním starostou byl Jos. Svoboda čp: 16.

Dějiny: Jméno obce: Trněný Újezd ukazuje na to, že krajina rdejší bývala porostlá od dávných dob trním, jehož se až do dnes hojně vyskytá v lesních porostlinách, na pastvinách, mezích a neplodných pozemcích. Roste tu hlavně trnčí, hložĕ a šípčí. Babyka a liška tvoří porostlinu stráněk.

všeobecné Pojmenování Újezd bylo dáváno v 11-14 století ončm úřednímu částem, které neměly pána a jež panující kníže rozdílel osobám sobě milým, v bojích neb jinak o vlast nebo panující rod zasloužilým, do vlastního jich majetku. Hranice darovaného území bývaly vyznačeny jordánu šborem, který objel celé území a dle daných pokynů i s ohledem na půdu

již v sousedství zabranou, stanovil hranice nového majetku úřednického. Odtud jméno Ujezd, Ujezdec.

Nejstarší zmínka o T. Ú. je v archivu Karlštejnském, chovaném nyní v Zemědělském archivu v Praze XII., Slezská ul. 7. a dále v Gruntovních registrech listovny Okresního soudu v Berouně. Z těchto registrů učinil zajímavé výpisy bratr můj ing. Karel Špaček, profesor české techniky v Praze. Spisek tento „Poloupisy na gruntech v obcích Truněném Ujezdci a Kozolupech od r: asi 1650" vydaný v Berouně u Ant. Čiteckého v r: 1910 je přiložen. Příloha 1.

Archiv karlštejnský

V archivu Karlštejnském má největší význam pro obce bývalé panství smlouva mezi vrchností Karlštejnskou a poddanými obcemi, z roku 1784 již se zmiňuje a nově upravují povinnosti poddaných.

Vrchností Karlštejnskou byl Terezianský ústav šlechtičen v Praze, založený císařovnou Marií Terezií (1740-1780) v r: 1755. za majetku, který původně patřival králům českým.

Zmíněná, německy sepsaná smlouva mezi vrchností Karlštejnskou a poddanými obcemi nese nadpis: „Robotabolitions- und Mayerschafts-Verstückungskontract." (Smlouva o odpuštění roboty a rozdělení dvorů.) Smlouvu tuto podepsaly obce: Augezd, Bělčí, Budňany, Dobříč, Hýskov, Klučice, Koda, Krupná, Kuchař, Lečice, Lodenice, Mezouň, Mořina, Mořinka, Poučník, Srbsko, Tetín, Třebaň zadní, Třebaň hlásná a Vráž.

Za obec Trnený Újezd (Augezd) podepsali se: Wenzeslaus Soyka, rychtář, Augezd, Jan Špaček, sused, Jan Barchánek, sused.

Jednalo se o této smlouvě již od r: 1779. Obcemi a vrchností byla podepsána v r: 1784. a podpisem císaře Josefa II schválena 22. března 1785.

Smlouvou touto zmírňovala se robota a novým měřením pozemků určovala výměra pozemků, poplatných vrchnosti. Pozemků poplatných bylo, u nás dle důvěrného odhadu: 559 měřic 14 márl. polí, 19 měřic 2 márl. luk, 36 měřic 12 márl. pastvin. Ze všeho se platilo vrchnosti celkem 207 zl 11¼ kr.

Podle nového měření z r: 1779 byla výměra pozemků obce T. Ú. stanovena celkem na 1090

měřic 3 máříky a platy zvýšeny na 243 zl 25 kr.
z pozemků a na 5 zl z domů.

Stará robota dělala pro celou obec 780 dnů
potažních, 242 dnů pěších a to
pro čís. pop. 1. potažní roboty 156 dnů, pěší 39.
Tutež povinnost robotní měla čp: 2, 8, 9, 14.
Pouze čp: 14 mělo pěší robotu o 13 dní méně.
Pěší robotou ročně po 12 dnech byla povinna
čp: 4, 6, 7, 10, 11. Nevolnictví bylo zrušeno r: 1785.
dobrovolná a placená dle smlouvy z r: 1785
Povinnost robotní trvala až do zrušení roboty
v r: 1848. Neř zdá se, že obec naše robotou
příliš netrpěla. Aspoň můj dědeček Jos. Špaček
(1813 - 1890) tvrdil, že se vozilo do Prahy dříví
z lesů Karlštejnských, pouze jen několik dnů
a tím že byla celá robota odbyta. (Viz dále na str: 15.)

Původní jméno obce Trnový Újezd bylo němec- Garnětí.
kými úřady po bitvě na Bílé Hoře (1620) změ-
něno na Augezd neb Trno-Augezd, z čehož dále
se i po česku rakouskými úřady psalo až do
převratu v r: 1918 Trno-Újezd nebo Trnový Újezd.

Otec vlasti Dr. Frant. Palacký uvádí ve svém
„Popisu království českého" z r: 1848 Augezd Trnový
s 19 domy a 127 obyvateli. Počet domů (čís. popis)

byl stejný až do léta 1873. – Kdy čp: 20 postavil si Václav Barchánek z čp. 19. rozený. Čp: 21. vyrtavěl Antonín Barchánek z čp: 13. svému synu Matěji a přenesl do nového domu i živnost hostinskou v letech 1889-90.

Další vzrůst nastal teprve po otevření lomů vápencových Pražsko-železniční společností po roce 1891. o čp: 22, 23, 24, 25, 26, 27

Cihelna u „Stupníka" byla založena r: 1871, a zavedena cihlářem Janem Zachem ze Stodůlek.

Cesta, po níž byla vožena koruna svatováclavská na hrad Karlštejn.

Obec naše ležela mimo běh dějin, proto také tak málo zmínek o ní ve starých listinách. Historická cesta, po níž se vozila koruna svatováclavská z Prahy na Karlštejn do úschovy, ač vedla územím obce, předce se jí nedotýkala. Procházela od cesty ke Kucharíku mezi polními čk: 295 a 299, kde dnes je pouhá pěšinka a směrem dnešní silnice vedla od lípy dále přes Mořinu na Karlštejn. Vr: 1894, kdy „Vodní družstvo" upravovalo tok „Stříbrného potoka" od rybníku Špirkova pod Lužcemi až po rybník Podrobílský byl přestavován i kamenný, starý most silniční mezi lukama na Bahnech pod Brodcema a tu

se přišlo při kopání nových základů na podla-
žinu, vyloženou kulatými dřevy borovými, jež
sloužily za cestu přes bahnitá luka Újezdecká.
Kromě toho vykopány tam byly i staré ostruhy,
podkovy a různé přesky, což svědčí o tom, že
brod tamnější nebyl právě z nejpohodlnějších
a že docházelo tam i k úrazům a nehodám.

Část obce - dle podání mého dědečka, byla prý — Původní místo
to čp: 1. a 2. - stávala před dávnou dobou na
Poustce č. t: 13. Po zničení obou stavení požárem byla
pak nová hospodářství postavena dolejší k vodě,
která na starém místě scházela. Na zmíněném
poli se dosud naráží při hlubší orbě na staré,
kamenné zdi, dřevěné obkarky a také se tam
našel veliký klíč.

Spojení se světem měla naše obec — Komunikace
špatné. Jediná silnice, která vedla územím
obce ale nikoli obcí samou, byla již zmíněná
cesta z Prahy na Karlštejn. Teprve v letech
1870tých vybudovali naši občané rolejní svoji
práci i nákladem spojku silniční ke Kuchaři,
po drahách (nyní višňovka). V l. 1880tých posta-
vili spojku k Mořině a v l. 90tých ke Kozolupům.

Silnice k Roblínu byla postavena v r: 1908
a ke Karlíku v r: 1913-1916.

Všechny tyto silnice byly stavěny nákladem obecním, vyjma silnici ke Karlíku, již stavěl okres Berounský. Obcí byly silnice stavěny tím způsobem, že majitelé potahů musili dáti zdarma práci potažní, každý na svůj vykázaný díl. Popla-tníci ostatní byli povinováni prací ruční po stanovený počet dnů. Hotové silnice pak převzal okres do své správy. Pozemky na silnice poskytovali dotčení majitelé většinou zdarma, jinak také výměnou za pozemky obecní.

Zvonička

Vobci naší bývala zvonička, která stála na homolce u okna výměnku čp: 9. Byl to sloup ze silné borovice, upevněný v zemi kamenným taráskem, as 4 m vysoký i se střížkou šindelovou. Ve výši as 3 m se dělil ve dvě větve, mezi nimiž zavěšen byl zvonek.

Po vystavění hasičské kůlny při čp: 5. v r: 1894 byla zvonička zrušena a zvonek přenesen do věžky na hasičské kůlně, kde je dosud.

Klekání

Klekání zvonívalo se křikrát za den: ráno ve 4, v poledne ve 12, večer v 8 hodin. Zvoníkem býval obecní pastýř „slouha," bytem v obecní

pastoušce (čp: 5.). Krom povinnosti zvoniti klekání
měl povinnost zvoniti při požáru na poplach
a při úmrtí a pohřbu „kvolinku" a dopravovol.
Bývaly to dobré obecní hodiny – už ale nejdou!

Sýpka kontribučenská

Obilní sýpka kontribučenská, kam se odvádělo „kontribuci" v obilí, byla zřízena za Josefínských časů pro naši obec a obec vikolní v Karlštejně (Budňanech). Po zrušení sýpek a zřízení Okresní hospodářské záložny v Berouně (1882) z fondů kontribučenských sýpek na Berounsku, byla sýpka Budňanská prodána a zřízen z ní obytný dům.

Průmysl

Průmyslový podnik ve vlastním slova smyslu býval v naší obci jediný: Lomy na saturační vápence pro vysoké pece Pražsko-železářské společnosti na Kladně. Otevřeny byly současně na Čížovci a Kolečku vrchu v r: 1891 a železnicí, prodlouženou z Nučických železných hor spojeny s Kladnem. Kámen se lámal v T.K. až do r: 1902, kdy byla dráha z Kuchaře odbočena k Mořině a tam otevřeny nové lomy mezi Mořinou a Kozolupy, které do dneška jsou v provozu. – Pozemky pro lomy potřebné jsou

na Čížovci tak na Holém vrchu byly vykoupeny od obce inž. Petrem Götzem z Nučic a c.k. notářem G. Pochem z Kladna a to 1ᵐ za 50 kr rak. měny.

Lomy Pr. žel. společnosti přinesly do naší obce větší možnosti pracovní i výdělkové, což je patrno zejmena z toho, že od roku 1891 obce naše vzrostla o 20 domů, postavených z velkého dílu hornický (skalák) z lomů.

Důlní Porgl

Správu lomů řídil od počátku dílu Franc. Porgl. Tyto při soudním líčení v Berouně zastřelil v pozrušení ze žárlivosti polníka Franc. Ráhose z Kuchaře a byl po odpykání trestu přisouzeného r. 1899 přeložen na Erzberg ve Štýrsku. Po něm přišel důlní Adolf Sýkora, jenž přešel pak i na Mořinu, odkud se vystěhoval do Rosny, kde působí dosavad.

Opuštěné u nás lomy jsou dnes sídlem krahujců, kulíšků a vran. V lomu na Čížovci byla dokonce zastřelena i běrá liška dne 27/II. 1929 hajným z Mořiny. —

Hostince

Hostince panaší v naší obci u Podzemských č.p. 10, odkud se „šenkýřství" přestěhovalo v letech 1870tých k Nedbalovům čp: 8. Potom od let

1880 ~~tých~~ šenkoval Ant. Barchánek č.p. 13.
Když pak živnost hostinská byla v r: 1889
přenesena na Mat. Barchánka do nového
domu č.p: 21. otevřel v r: 1893 hostinec i
Matěj Sojka. Hostinec u Barchánků č.p: 21
koupil nynější hostinský Karel Vlasák v
r: 1922.

Jak se v dřívějších dobách dařívalo
rodjším „šenkýřům" jest vidno z toho nejlépe,
že starý Podzemský jen o pomocení a o pouti
nebo o nějaké svatební veselici dojížděl si pro
pivo s trakařem na Vysoký Jiřd, kde býval
panský pivovar. –

V letech 1860 – 1880 ~~tých~~, býval chov ovcí Chov ovcí
velmi výnosným oborem zemědělské výroby, neboť
vlna měla velmi vysokou cenu. Tak jako všude
jinde i ve rodjší obci si sedlací zařídili chov ovcí,
vykáceli porostliny na Holém vrchu i na Čížovci a
zřídili tam pastviny. Ovce drželi si sedlací
jednotlivě – stáda 30 – 80 kusů – ale pásly se
všechny dohromady. Pastýřem byl obecní „sloužil",
jenž obýval obecní pastoušku (č.p. 5) a vedle
pasení ovcí byl povinnen pásti i prasata, držená

a zdarma přípouštěti býka a kance, zvoniti klekání
a j. a obstarávati i nutné obecní potřeby pro
obecního starostu. Za tyto služby dostával z každé
pasené ovce „sýpku" v pšenici a žitě a měl v dr-
žení obecní louku a obecní pole nad „Březím" a
pod „Holým vrchem". — Prasata pásával slouhův
kluk „sviňáček". Znamení, aby se ovce i prasata
vyháněly na náves do společného stáda, dával
slouha buď hromovým práskáním žílou anebo
později vytrubováním. Před střiží se ovce plav-
valy v Berounce v Letech.

Právo starousedlých

Právo užívati obec. pastvin pasením ovcí
měli jen starousedlí sedlští z č. p: 1, 2, 8, 9, 13,
14 a 17. Tito měli další právo starousedlých a to
užívání obecního lesa, který ovšem musili i znovu
vyrazovati svými lidmi. Toto právo bylo zrušeno
zákonným způsobem v r: 1920 a od těch dob
jsou obecní pastviny i obecní les výhradním majet-
kem obecním. Pastva ovcí i prasat pominula
od těch dob načisto. Chov ovcí byl zrušen úplně.
Posledním pastýřem „slouhou" byl Josef Hudeček,
jenž zemřel v r: 1927.

(Ze str: 7). Smlouva mezi vrchností Karlštejnskou a poddanými obcemi z r: 1785 byla vlastně prvním dělením velkostatků. Vedle toho, že dávala sedlákům a domkářům právo vlastnické na dosud nevolněnou půdu selskou (rustikální) dělila mezi domkáře a jiné bezzemky, zemědělství se zabývající i půdu panskou (dominikální). Z 5 dvorů panství: Povinná, Krupná, Bělec, Dobříč a Mezouň rozdělilo se panské půdy 3861 měřic mezi poddané domkáře a bezzemky. Sedláci nedostali nic, aby mohli přijmové vlastní pozemky v dotyčném výměře lépe zaokrouhlovati. Tato selská půda ve výměře 11.624 měřic na celém panství Karlštejnském byla dána sedlákům do neomezeného vlastnictví. Obojí toto právo vlastnické muselo býti jim vykoupeno majiteli od vrchnosti za určité platy. K vůli spravedlivému rozdělení všech platů: poplatků vrchnosti, daní zemědělských a desátků farních, byla veškerá půda znova přeměřena a platy upraveny. Celkový obnos platů na celé panství byl z 15.486 měřic 4.442 zl 42 kr. daní státních, 8.001 zl 18 kr. platů vrchnosti jiných na 1 měřici pozemků dohromady 48 kr.

Archiv Karlštejnský (pokrač.)

Dělení dvorů

Poplatky.

Zrušení roboty

Za zrušení roboty platili domkáři 1 zl 30 kr a podruzi 1 zl. Držitelé pozemků byli povinni změniti 1/4 jich buď na luka anebo je osívati pícninami, aby špatný chov dobytka se původ do lepšího stavu. Poučvadž byla robota zrušena, byly změněnou smlouvou z r: 1785 stanoveny platy a mzdy, které by se platily za práci potažitou i ruční, kterou požadovati si vrchnost dle potřeby vyhradila, která však na jednotlivce nesměla přesahovati do roka dobu 3 dnů. Nádeníku stanoven plat 12 kr denně, posla za 1 míli 6 kr, za porážení 1 sáhu dříví 12-15 kr za dovoz 1 sáhu dříví dle vzdálenosti 30 kr — 1 zl.

Poloha obce:

Trnový Újezd leží na 31° 53' východ. délky a 50° 58' severní šířky. Nejvyšší bod území obce je na Holém vrchu a měří 334 m nad mořem. Průměrná výška n. mořem celého katastru obnáší as 270-280 m.

Obec sama leží v otevřeném údolí, od severu k jihu. Tímtéž směrem protéká i potůček, často při trvalém suchu vyprahlý — ze „Sedliště" zahradou u čp: 2 do obce. rybníčkem i prostřed návsi a dvorem a zahradou čp: 8 dále lukama ve „Struháček" až do Stříbrného potoka, který se po dolním toku vlévá u Dobřichovic do Berounky.

Poroha půdy

Územní poloha katastru Trnoújezdského je převážně svahovitá a pahrbkovitá. Počet rovinných pozemků je pramálo. Půda je z většího dílu žlutá červenka, písečná tam, kde je ornice mělčí, žlutá, kde je hlubší. Spodina je silurský vápenec skalnatý, místy i štěrkovitý. Směrem k Poříčí převládají však půdy písčito hlinité, dosti mělké, méně úrodné, se spodinou štěrkovitou, křemelovitou, jílem promíšenou. Pozemky na strání svazích i na vršcích jsou vesměs mělčí, kamenité, se skalnatou spodinou.

Je na nich těžká práce a v úrodě málo odměny za ni. Při dobrém počasí, řádném obdělávání půdy a dostatečném hnojení daří se na zdejších půdách veškeré, v Čechách pěstované hospodářské plodiny a dávají poměrně dobré výtěžky.

Povětrnostní poměry nejsou s ohledem k povaze zdejší půdy – teplé a výpustné – právě nejpříznivější. Obec naše leží ve „stínu deště" a v důsledku toho opakují se téměř každoročně průsušky, jež dle toho, zda přijdou na jaře, v létě nebo na podzim, působují více neb méně úrodu plodin a ztěžují polní práce.

Povětrnost

Každý týden způsobuje pak, že voda dešťová snáší buď proti ornici se svahů a strání a pozvýší potom více méně hlubokými strouhami.

Průměrná měsíční teplota je u nás v lednu: −1·9°C únoru: −0·9° březnu: +2·1° dubnu: +7·8° květnu +12·9° červnu +16·8 červenci +18·7° srpnu +17·9° září +14·−° říjnu +8·3° listopadu +2·3° prosinci: −1·3°C. Roční průměr +8·1°C

Vodních srážek jest za rok ve zdejší krajině asi 536 mm t.j. 536 litrů vody na 1 čtver. metr. Měsíční srážky jsou průměrně tyto:

Měsíc:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
mm:	22	20	34	42	64	63	71	65	56	39	30	30

mm = litrů na 1 m²

Převládající vítr je od západu.

Bouře přicházejí nejvíce v měsících červnu a červenci.

Krupobití řádí poměrně málo, sotva jednou za desítiletí.

Největší zima, pokud je pozorována, panovala v roce 1929 v únoru, kdy dostoupila −31°C. Únorová teplota dosáhla v průměru −10·6°C t.j. nejvíce od r: 1775.

GEOLOGICKÁ MAPA ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

VYDANÁ STÁTNÍM GEOLOGICKÝM ÚSTAVEM RČS V PRAZE.

LIST: BEROUN-HOŘOVICE (4052).

NA ZÁKLADĚ VLASTNÍCH VÝZKUMŮ SESTAVILI V LÉTECH 1913-1922

DR. RADIM KETTNER A DR. ODOLEN KODYM.

Silur spodní. Silurien inférieur. (Ordovicien.)

dα	Vrstvy krušnohorské (pískovce, droby, rohovce) Couches de Krušná hora (grès, granwackes, phtanites)
dβ	Pásmo komárovské (břidlice, diabasy, diabasové tufy, železné rudy) Bande de Komárov (schistes, diabases, tufs diabasiques, minerais de fer)
dγ	Vrstvy osecko-kváňské (černé slidnaté břidlice) Couches d' Osek et de Kváň (schistes noirs à mica blanc)
dδ	Křemence drabovské Quarzites de Drabov
dε	Vrstvy zahořanské (břidlice, křemence, droby) Couches de Zahořany (schistes, quarzites, grauwackes)
dζ	Vrstvy zdické (jilovité břidlice kralodvorské a křem. pískovce kosovské) Couches de Zdice (schistes argileux de Králův Dvůr et grès de Kosov)

Silur svrchní. Silurien supérieur. (Gothlandien.)

eα	Vrstvy liteňské (graptolitové) Couches de Liteň (à graptolites)
eβ	Vápence budňanské Calcaires de Budňany
eγ	Vápence lochkovské (s rohovci) Calcaires de Lochkov (avec des cherts)

Devon. Dévonien.

f	Vápence koněpruské a kosořské Calcaires de Koněprusy et de Kosoř
gα;	Mramory slivenecké (červené krystalické vápence) Marbres de Slivenec (calcaires cristallins rouges)
gα	Vápence bránické (mimo mramory slivenecké) Calcaires de Bránik (excepté les marbres de Slivenec)
gβ	Vrstvy dalejské, tentakulitové (většinou břidlice) Couches de Daleje à tentaculites (schistes pour la plupart)
gγ	Vápence hlubočepské Calcaires de Hlubočepy
h	Vrstvy srbské (břidlice, pískovce) Couches de Srbsko (schistes, grès)

Útvar křídový svrchní. Crétacé supérieur (Cénomanien).

k_1	Pásmo I. (perucké), (pískovce, jíly) Assise I^ière (de Peruc), (grès, argiles)

Neogén. Neogène.

n	Štěrky a písky Graviers, sables

Diluvium. Pléistocène.

q	Hlína, svahová suť Dépôts des pentes (limon, décombres)
q_1	Terasa svrchní Haute terrasse
q_2	Terasa střední Moyenne terrasse
q_3	Terasa spodní Basse terrasse

Štěrky a písky. Graviers, sables

q	Štěrky vůbec (neurčitého stáří) Graviers en général (d'âge incertain)

Alluvium. Holocène.

r	Recentní náplavy Alluvions récentes
r	Vápenná pěna (částečně i stáří diluvialního) Tuffs calcareux (en partie de l'âge pléistocène)

Roches éruptives.

S	Spilit (stáří algonkického) Spilite (de l'âge algonkien)
ρ	Porfyrit, keratofyr Porphyrite, kératophyre
π	Porfyr křemitý Porphyre à quarz

stáří kambrického. de l'âge cambrien

Ds	Diabas (stáří silurského) Diabase (de l'âge silurien)
Ds'	Kyselé odštěpeniny diabasového magmatu (stáří silurského) Dérivés acides du magma diabasique (de l'âge silurien)
π	Porfyr, porfyrit (lakkolithové intruse u Mnišku) Porphyre, porphyrite (intrusions laccolithiques près de Mnišek)
π	Porfyr a porfyrit pásma kozohorského Porphyre et porphyrite de la série éruptive de Kozi Hory

Čechy

DR. ODOLEN KODYM,
PRAHA-VINOHRADY,
BOLESLAVSKÁ 5.

Geologické poměry katastru obce Trnového Oujezdce u Karlštejna.

Trnový Oujezdec leží v kopcovině karlotýnské, téměř uprostřed Barrandienu. V jeho katastru vystupují útvary: silur, devon, křída a čtvrtohorní hlíny a náplavy.

Útvar silurský zastoupen jest nejvyšším svým pásmem, vápenci lochkovskými eγ. Tyto vápence jsou vrstevnaté, tmavé neb světlé, narůžovělé, celistvé až jemně krystalické. Jsou vyvinuté v lavicích, které jsou místy odděleny tenkými vložkami břidlic. Vápence lochkovské obsahují vždy konkrece rohovců a proto nehodí se k pálení vápna a výrobě cementu a lze je upotřebiti toliko jako stavebního kamene, na štět nabo na štěrk nepříliš dobré kvality.

Nejspodnějším členem devonu v katastru obce Trnový Oujezdec jsou vápence koněpruské f. Toto pásmo jest po stránce praktické upotřebitelnosti nejdůležitější horninou v okolí Trnového Oujezdce. Jsou to krystalické vápence vrstevnaté neb nezřetelně vrstevnaté, bez břidličných vložek a bez rohovců, barvy světlé, bílé neb šedavé. Jejich význam spočívá v tom, že jsou velmi čisté, obsahují 95-99% $CaCO_3$, jsou téměř bez dolomitických příměsí a proto lze je upotřebiti jako vápenců saturačních.a vápenců k výrobě cementu a bílého vápna. Jsou proto hojně těženy.

Další člen devonu, vápence bránické gα mají na basi polohu mramorů slivenecký ch. Tyto mramory jsou lavicovité, krystalické, barvy červené neb růžové a hodí se k týmž účelům jako vápence koněpruské, toliko jejich procento $CaCO_3$ jest poněkud menší.

Vyšší oddíly pásma bránického skládají se z lavicovitých, hliznatých vápenců barvy šedé, žlutavé neb na basi též červenavé, které bývají prostoupeny slinitými vložkami. Spodní část těchto vrstev jest bez rohovců, kdežto v nejvyšším oddělení pásma bránického vyskytují se černé rohovcové konkrece. Pokud jsou vápence bránické bez konkrecí rohovcových, lze je upotřebiti k výrobě cementu, některé partie též k výrobě vápna. K saturačním účelům se nehodí, neboť jejich obsah $CaCO_3$ jest příliš nízký /nejčastěji kolem 85%/. Nejvyšší poloha bránických vápenců s rohovcovými konkrecemi hodí se toliko na stavební kámen, štěrk a štět tak jako vápence lochkovské.

Dalším pásmem devonským jsou břidlice dalejské gβ. Jsou slinité, měkké, obsahují místy konkrece neb vložky vápencové, jsou barvy tmavohnědé neb tmavě olivově zelené. Nemají praktického významu.

Následující vápence hlubočepské gγ jsou hliznaté, slinité vápence na spodu barvy červené, ve svrchních polohách šedé neb žlutavé. Neobsahují rohovcových konkrecí výjma nejvyšší polohy. Lze je použíti jako hliznatých vápenců bránických.

Nejvyšším pásmem devonským jsou vrstvy srbské h. Jsou to tmavé, jílovité, slídnaté břidlice, střídající se s

pískovci a drobami, které nemají praktického významu. Mocnost skutečná těchto pásem jest asi tato: Vápence lochkovské 100 m, vápence koněpruské 20-50 m, vápence bránické 200-250 m, břidlice dalejské asi 20 m, vápence hlubočepské 80 m, vrstvy srbské ?, nejméně však 150-200 m.

Vrstvy silurské a devonské jsou však intensivně zvrásněny, vychýleny z původní polohy a prostoupeny zlomy a dislokacemi. Katastrem Trnového Oujezdce prochází jeden z největších směrných zlomů, tak zvaný přesmyk Kodské rokle, který způsobuje styk vrstev srbských na jih od Holého vrchu s vápenci bránickými na Holém vrchu.

Vrstvy křídové náležejí k cenomanským sladkovodním pískovcům peruckým. Jsou to železité pískovce barvy rezavé neb šedé s klastickým materiálem převážně křemitým, které jsou uloženy vodorovně na vrchu u Čertového sedla. Jejich mocnost je nepatrná a dosahuje jen několika metrů. Praktický význam těchto vrstev je nepatrný.

Nejmladším útvarem v okolí Trnového Oujezda jsou hlíny a ssuti, které vyplňují deprese v terénu, zejména údolí Studeného potoka. Tyto hlíny vznikly zvětráním podkladu a proto mají různý charakter podle toho, leží-li na vápencích či na břidlicích. Lze je upotřebiti lokálně k výrobě cihel.

Rozšíření hornin a jejich tektonické uložení jest patrno z přiložené mapky.

Doc. Dr Otakar Kodym

V srpnu 1929.

Místní pojmenování pozemků.

Jednotlivé polohy a skupiny pozemkové mají své vlastní názvy, odpovídající jakostnímu, krajinému i majetkovému charakteru jednotlivých poloh. Jest přirozeno, že pojmenování pozemkových skupin není od věků ani na věky a mění se tak, jak se mění znaky, dle kterých vzniklo. Jsou ovšem názvy, jichž počátky nikdo nepamatuje, ku př. „Kocova" a jichž význam je těžko vysvětliti, ale jsou jiné, které vznikly teprve v posledních 50 letech: n. „Kanálu" n. „Kapličky" n. „Lípy" atd. a zatlačily staré pojmenování v zapomenutí.

Nejvýznačnější názvy jsou tyto:

„Za humny," č. kat: 8, 47

„Na poustce" či „Na poustkách," č. kat. 13, 19

„Ve struhách," č. kat: 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269

„Za pěškem," č. kat:

„Na dlouhé," „Pod dlouhou," č. kat: 168, 166, 193, 194, 170, 170/3 174, 161/3

„Na kamení," č. kat: 106/1, 107, 108

„Na černé," č. kat: 153/2, 157, 158, 159

„Na boru," č. kat: 136, 127,

„V sedlištích," č. kat: 102, 100/3, 100/1

„Na kocovech," č. kat: 97/1, 94/1, 91, 88, 83, 79, 77, 57, 61, 67,

„U stupníka, č. kat: 529, 526, 530, 534.

„U cihelny" 500, 495

„Na pěšce" č. kat: 385, 304

„Na velkém kuse" č. kat: 383, 382, 379, 387

„Na kalvarii" č. kat. 390, „Na damilu: 413, 414, 415

„Mezi lesy" č. kat: 366, 363/1, 406/1

„V dílcích č. kat: 397/1, 408, 412, 431

„U obcin" č. kat: 539, 544

„ Na odpovědnách" nyní „U kapličky" č. kat: 232, 244/1
„ V drahách, nyní u lípy" č. kat: 295, 299
„ U kapličky" č. kat: 160/1, 160/2
„ V cestách" č. kat: 200-1-2-3, 209-10, 214, 216
„ Na, pod a nad lienou" č. kat: 228, 225, 223, 222

Vlastníci statků, chalup a domků 1930:

C.p.	1.	Jaroslav a Zdeňka Svobodovi, polníci
" "	2.	Antonín a Marie Holovských. "
" "	3.	Antonín Mestek, předník a domkář.
" "	4.	Anna Křičková, vdova po domkáři tam.
" "	5.	Obecní domek,
" "	6.	
" "	7.	
" "	8.	Antonín a Marie Nedbalovi.
" "	9.	Ladislav a Marie Velánovi.
" "	10.	František a Marie Podzemských.
" "	11.	Matěj a Josefa Kocovi.
" "	12.	
" "	13.	Josef a Pavla Barchánkovi.
" "	14.	Václav a Kateřina Horákovi.
" "	15.	Antonín a Pavlína Bartůňkovi.
" "	16.	
" "	17.	František a Marie Sojkovi.
" "	18.	František a Božena Karmazínovi.
" "	19.	Antonín a Bejlkovi.
" "	20.	
" "	21.	
" "	22.	
" "	23.	
" "	24.	
" "	25.	
" "	26.	Josef a Anna Jarošovi.
" "	27.	
" "	28.	
" "	29.	Antonín a Jana Veselých
" "	30.	
" "	31.	
" "	32.	
" "	33.	Desort František

Dějiny jednotlivých čísel popisných:

Jsou pokračováním spisku ing. Karla Špačka: „Posloupnost na gruntech v T. Újezdci."

Statek čís. pop: 1. a chalupa čp: 7.

Po svých rodičích Vladimíru a Terezie Svobodových převzal statek syn Jaroslav.

Narodil se: 25/8 1894.

Otec zemřel 25/IV. 1920, matka 30/XII. 1910.

Jaroslav byl ve světové válce od r: 1914 do r: 1919.

Oženil se se Zdeňkou Šírovou z Kosoře č. p:

dne 29/V. 1920. Manželka roz: v březnu 1894.

Statek převzal 15/V. 1920.

Sourozenci: Sestra Zdeňka provd. za Bartolom. Cálu nadlesního na Slovensku v Rovné.

Sestra: Marie provd. za Frant. Šírla, rolníka v Kozolupech č: 24

Bratr: Jaromír, svobodný, doma v hospodářství.

Statek č. pop. 2. s čp: 35 (cihelna) a 36 (turbina)

Po Josefu a Marii Špačkových převzala statek v r: 1918. jejich dcera Marie na polovic se svým manželem Antonínem Holovským, polníkem z Chrášťan a vstoupila zároveň do poloviny statku svého manžela v Chrášťanech, č.p: 13.

On se narodil v Chrášťanech dne

ona v Tř. Vjezdě dne 27/8. 1899.

Děti: Jiří naroz. dne 1/IV. 1919

Eva " " 11/V. 1920

Alexej " " 17/X. 1921

Miloš " " 16/IX. 1925

Sestra pí. Holovské, Alexandra Špačkova roz: 9/V. 1902, provdala se dne 11/I. 1921 za Mudra. Václava Rubeška, ženského lékaře a porodníka, Praha V.

Děd pí. Hol. Josef Špaček zemřel dne 6/4 1912 – 73 r.

Babička " " Kateřina " -ová " -a " 5/2 1919 – 71 r.

Ing. Karel Špaček roz. r. 1866 je bratrem otce pí. Hol. a profesorem stavby silnic, tunelů a železnic na české technice v Praze. Zemřel 22/6 1937. Pochován na Mořině

Čp: 3

Antonín Mestek, naroz. 22/II. 1879 na Roblíně
ožěnil se dne 24/II. 1903 s Annou Jarošovou z
T. U. čp: 4. narodila se 9/IV. 1883 a zemřela
R: 1891 koupil chalupu čp: 3 od Václava a
Kateřiny Horákových, kteří koupili od Jos. Vajse
čp: 14, když byly pole tohoto statku rozparcelovány,
za 3000.- zl.
Děti: Marie Mestkova nar: 29/VII. 1911.
Růžena " " 20/VI. 1913.
Jan Mestek " 21/VII. 1905 na Roblíně.
Anton. " " 13/VII. 1915.
Jarolav " " 20/VI. 1919.

Čj: 4.

Po svých rodičích Janu Jarošovi a Anně, roz. Krejčové z Podroblína, převzal chalupu nejmladší syn Jan v r: 1893.

Oženil se 16/IV. 1913 s Annou Kučkovou z T. N.

Padl v r: 1915 ve světové válce, nezvěstno kde.

Pozůstaly děti: Vlasta Jarošová
Rozalie "
a nemanž. Václav Kučera.

Chalupa je dědictvím Rozalie.

Čp: 5.

Obecní domek, zvaný „Pastouška".
Sloužival za obydlí obecnímu sluhovi, pasákovi
ovcí a prasat a držiteli obec. býka a kance.
Po zrušení chovu ovcí asi v 90tých letech min. století
stal se obecní sluha obecním hajným a
poselákem jakož i vyzváněčem ranního, poled-
ního a večerního klekání. Za to užíval zdarma
domek čp: 3 se zahrádkou a kousky polí obec.
na Holeni vrchu a nad březím.

Zvonek, který je od postavení kůlny hasičské
na věžičce této kůlny a to asi od r: 1897, byl původně
umístěn na borové, dvouramenné zvoničce před
statkem výměnku u čp: 9.

Pastýře čili obec. sluhy pamatuji: Jana
Zavadila, se ženou Františkou, asi do r: 1882, kdy
koupil chalupu čp: 15. Jejich dcera Kateřina
provdala se za V. Horáka z čp: 3, jenž pozdeji
v r: 1909 koupil statek čp: 14. a svoji chalupu
prodal Ant. Mestkovi.

Po Zavadilovi byl obec. sluhou Jos. Hudeček
z Ohrady u Řepory až do r: 1894 kdy nastoupil
obec. službu jeho syn Josef. Oženil se r: 1894
s Marií, roz. Zimovou z Před. Třebaně a zemřel
12/8 1928. Vdova bydlela v ob. domku až do r:
1934 kdy po ní byl obec. domek pronajat
Anně Jelínkové, roz. Hudečkové, vdově po chalupníku.

Gr: 6.

Kwerka Fot.

Čp: 7 je při statku čp: 1.

Statek čp: 8. a domkářský byt čp: 32 a výměnek čp: 38

Po Josefu Nedbalovi (zemř.) a Marii (zemř.) převzal r: 1903. statek čp: 8 syn Antonín Nedbal, naroz: 3/2 1876 v P.Ú. a ženatý od 1/7 1903 s Marií, roz: Šůrovou z Letů, naroz. 26/10 1880.

Děti: Blažena, naroz. 20/8. 1904, provdána za ing. Jos. Svobodu v Hradišťském újezdě u Blovic

Stanislav, roz: 6/1. 1906, přijenil se na statek

Jiří, roz: 11/12. 1908, převzal po svých statek dne , kdy se oženil s rozenou Kozákovou z Kozolup, naroz. dne

Statek čp: 9.

Po Josefu Velánovi (zemř.) a Marii (zemř:) převzal statek syn Ladislav Velán, 10/12. 1920. Narodil se 20/1. 1888 a oženil se dne 16/VII. 1921 s Marií, roz. Vykusovou z Lahoviček.

Sourozenci: Josef Velán, úředník v Lahovičkách
Karel Velán, " ve Vltavotýně, padl r: 1914 v Srbsku.
Kateřina Velánová, provdaná za Josefa Kubáska, rolníka z Kozolup, zemř. v r: 1935.

Ladislav Velán, dědic statku byl účasten světové války na Sanu a na italské frontě. Byl raněn do nohy a dodnes trpí následky.

Má jedinou dceru Libuši, naroz: 2/11. 1927.

Čp: 10.

Od r: 1897 vlastníkem chalupy je František Podzemský nar: 29/4. 1873. a Marie roz. z Dobřichovic, naroz: 25/7 1874. Ženil se 26/1. 1897.
Děti: Anna, provd. Ježčková v Praze, roz: 5/12 1898.
Marie, " Heroldová v Berouně " 18/3. 1900.
Marta, " Selmentová v Mučicích " 1/1. 1902
Otilie " Stiehová, naroz. 8/12. 1904, která se svým manželem převzala po rodičích svých usedlost čp: 10 dne 15/4. 1930.
Václav Stiehla naroz. v Kuchařích 23/8 1902

Čp: 11.

Matěj Koc, naroz. 1861 v T.Ú. a Zuzana, rod. Barchánková, naroz. 1868 v T.Ú. převzali chalupu r: 1892.

Děti: Josef, naroz. 1891 zahynul ve světové válce na ponorce rakouské r: 1918 v Jaderském moři.

František, naroz: 1893, ženatý domkář v Kozolupech.

Karel, naroz: 1894. strážmistr četn. v. v. úředník v Českém Brodě.

Rudolf, naroz: 1894. úředník cementárny v Radotíně.

Ladislav, naroz: 1900, četnický strážmistr v Hradištku na Šlovsku.

Č. 12.

Josef Šuran, kovář

Čp: 13.

Josef Barchánek, rozený dne 22/2 1895, oženil se dne 11/12 1921 s Pavlou, dcerou rolníka Řechky z Lužec čp: 4 - Statek převzal po svém otci Františku Barchánkovi dne 14/11. 1921.

Děti: Libuše, roz. 11/12 1922 v T. Újezdě.

Čp: 14

Václav Horák, rozený v T. Výrově 18/VIII. 1865 oženil se s Kateřinou Zavadilovou z T. Výrova č.p. 15 dne 26/VII. 1891. Tříž se narodila dne

Václav Horák byl původně od r: 1891 majitelem rodné chalupy čp: 3, kterou však v r: 1909 prodal za 1909 Antonínu Mestkovi za 1500:- zlatých rak. měny a koupil z porparcelovaného statku Jos. Vaje č.p. 14 obytné a hospodářské budovy za 3000:- zl.

Děti: Josef, naroz. 28/10. 1892, vyučený zámečník, nyní dílovedoucí návěst. dílen C. stát. drah v Hradci Král.

Antonín, naroz. 24/VII. 1894, strojní zámečník, dílovedoucí v Šoarc.

Václav, roz: 20/VII. 1899., truhlář, zemřel 15/VII - 1923.

Čp: 15. a čp: 31 (stodola s bytem)

Ant. Bartůněk, naroz. 26/II. 1883 v Kozolupech,
ožénil se 10/1. 1909 s Pavlínou Vaňkovou roz. 24/2 1892.
Stavení čp. 15 koupil 12/VIII. 1912 od
Františky Zavadilové za 3400:- Kč.
Děti: Jaroslav, naroz. 4/III. 1910
František " 19/IX. 1914
Věra " 15/III. 1919
Josef " 14/1. 1922
Pavlína 1/VII. 1923

Čr: 16.

Josef Svoboda

Čp: 17.

Franț. Sojka, roz: 19/VIII. 1878, ženil se 2/VIII. 1921 s Marií Eliáškovou z Bělče, roz: 24/V. 1893.

Usedlost čp: 17 převzal po svých rodičích Matěji a Anně Sojkových dne 2/VIII. 1921.

Děti:

Jindřich narozen: 23/I. 1923.

Eva " 2/II. 1924.

Čp.: 18.

Fr. Karmazín, roz. 8/XI. 1883 v Želkovicích oženil se 14/I. 1906. s Boženou Zachovou.

Domek koupil dne 21/XII. 1918 za 4000.- Kč s povinností vydržovati oba prodávající manželé Jos. a Marii Marešovi do smrti.

Děti: Anna * 24/VII. 1907, provdaná za Karla Bíhanzla, obuvníka v Kozolupech.

Karla, * 2/10..., provdaná za Aloise Jíru, kováře v P. Týrdě.

Čp: 19.

Antonín Bejlek, *8/4 1879 v Hor. Mokropsech, ožení se ..... z Šafýkovou ..... roz: r: 1879 v Masečíně.

Chalupu koupil od Korbela ....r: 1918 za 4.400- Kč.

Děti: Karel, * 11/XI. .... v Hor. Mokropsech, je domkářem na Vys. Týřdě.

Josef, * 20/VIII. 1902 v Dol. Mokropsech, kovář v T. Týřdě.

Marie, *4/IV. 1904 v Dol. Mokropsech, provdaná v Lodenici za železničáře Wolfa.

Růžena * 6/IV. 1906 v Dol. Mokropsech, provdaná za elektrotech. Šuška v Dobřichovicích.

Marta, * 16/IX. 1909 v Dol. Mokropsech.

Antonín, * 13/VII. 1913 v T. Týřdě, trojní rámečník.

Starý Antonín Bejlek přišel do T. Týřda z Dol. Mokropes, jako cihlář do cihelny Josefa Špačka čp: 35.

Gi : 20.

Josef Barchánek

Gy : 21.

Karel Vlasák

Gv: 22, 23, 24, 27.

Majetek Pražské, železářské společnosti na Kladně.

Veškeré domky jsou obydleny zaměstnanci P. Ž. společnosti a to jednak horníky z lomů vápenc-ových na Mořině, jednak přáteli na dráze Kladensko-Vrbčické (K N D)

Gv: 30

Dvorský Václav

Čj: 34.

Novák v Podroblíně

Gv: 25.

Zach František

Čp: 26.

Josef Jaroš, * 8/VIII. 1872, oženil se 27/X. 1896 s Annou ..... roz. 8/I. 1875 v Nouměřicích. Domek čp: 26 postavil v r: 1898 a předal ho svému synu Rudolfovi 1/VIII. 1930. Výž se narodil 19/I. 1904 a oženil se s Žižinou Kosovou z Kozolup, dne .....

Děti čp. Jarošé: Anna, *23/II. 1898, provdána za Ant. Váltu, laboranta v Nučicích.

Marie, * 19/I. 1904, provdána za Ant. Golgemského, řezníka v Kralupech.

Rudolf, výše uvedený dědic domku.

Gp. 33.

Desort František

Cy : 28.

Humhal

Čp: 29.

Veselý Antonín, * 31/VII. 1874 v Dol. Mokropsech, ožénil se 27/IX. 1898 s Janou Jarošovou rčp: 4 v K. Týrdě. Domek si postavil r: 1901 a předal ho synovi ~~Antonínu~~ Františku 1/I. 1929.

Týž se narodil 5/X. 1903 a ožénil se s Marií Bumbovou, roz. 27/X. 1908 v Choteči.

Děti: Zdeněk * 4/II. 1928 v Král. Dvoře.
Blažena * 14/III. 1931 v K. Týrdě.

Čp: 37. x)

R. I. Vilouš, maj: realit, Praha XII · Korunní 121.

x) Čp: 35 a 36 viz čp: 2.

čp: 39. x)

Borchánek Josef

x) čp: 38 viz čp: 8.

Vlastní dějiny naší vesničky.

Dějiny Špaňěnského Újezda počínám psáti od konce r. 1928 kdy jsem převzal právěnou pamětní knihu od p. Ant. Nedbala.

Začínám s pamětmi a vzpomínkami na světovou válku v letech 1914 – 1918. Světová válka.

Mobilisace branců, vyhlášená dne 25/VII. 1914 překvapila více zdejší obyvatelstvo, avšak nerozrušila ho příliš. Každý byl přesvědčen, že rakouská trestná výprava vojenská do Srbska bude jen trestem za to, že srbský student Princip z Grahova – prý v dohodě se srbskou vládou, jak se tvrdilo ve vídni – zastřelil při slavnostním průvodě v Sarajevě dne 28/VI. 1914 rakouského následníka trůnu arcivévodu Fr. Ferdinanda d'Este a jeho choť vévodkyni Žofii z Hohenbergu, roz. hraběnku Chotkovou. Všichni se domnívali, že toto tažení splní svůj úkol do 14 dnů a pak že bude zase pokoj. Než když pak po rakouské mobilisaci následovaly rychle za sebou ruská, německá a francouzská, ukázalo se, že rakouská vojenská výprava do Srbska byla jiskrou, ze které vzplanul obrovský požár světové války, jejíž hrůzy válečné i bída hospodářská hrozily blahobyt národů ve válce účastných zejména v těch zemích, ve kterých přímo bitice válečná zuřila. Naše vlast byla, bohudíky, od tohoto nejděsnějšího pustošení válečného uchována.

Avšak i po všeobecném vypuknutí světové války, nebylo ani mezi lidem, avšak ani mezi válečnými i národohospodářskými odborníky a vědátory vůz, že by válka mohla trvati dlouho. Každý byl přesvědčen, že za tři, čtyry měsíce

bude konec války, protože žádný z válečných států nebude míti dosti peněz, aby mohl uhrazovati deficit a astronomické denní náklady války.

Všechny rozumné předpoklady ale zklamaly. Válka se rozrůstala jako velká voda a dosáhla míry, jaké dějiny lidstva nepamatují. Účastnilo se jí 14 států evropských a 7 států z jiných dílů světa většinou po boku Francie proti Německu a Rakousko-Uhersku.

Teprve po rozpoutání světové války nadešly skutečné dny útrapy a strachu zejména v těch rodinách, ze kterých byli manželé, otcové, bratři a jiní blízcí příbuzní povoláni neúprosnými vojenskými úřady na vojnu. Z bojišť přicházely smutné zprávy: Ten a ten padl, onen je nezvěstný, jiný zajat atd. a všechny budily nezměrný smutek v tichých našich vískách.

Mužské síly pracovní i hospodářské odešly a ženy byly nuceny chápati se zbraní nezvyklé, těžké práce a dětem a starci zastati vše, čeho bylo třeba. A přece bylo zle. Od r. 1915 nedostávalo se již tuzemských potravin – vše bylo vyhrazeno pro bojující armády, nedostávalo se však ani surovin pro výrobu válečných bojových potřeb. Dovoz potravin i průmyslových surovin byl z ciziny úplně znemožněn zamezením námořní dopravy i zásobování po souši do Německa a Rakousko-Uherska.

U nás nastalo smutné přídělování mouky, brambor, cukru, tuků atd. na lístky „chlebenky", „cukrenky", „máslenky" atd. a ještě smutnější pak místo potravinových zásob, dobytka, koní předevčím medi, mosazi, bronzu atd. a na vojnu byly obětovány i kostelní zvony. Zvonek ve zdejší obci zůstal

Příděl potravin

Rekvisice

na povinice uchovati protože byl příliš malý a skutečně vysokého stáří. V roce 1918 byly obilí a mouka requirovány za účasti vojáků, kteří podrobně prohledávali všechny místnosti a kouty, jen aby výsledek requisice byl hodně bohatý. Requirované věci byly státem placeny, ovšem za nízké, úředně stanovené směrné ceny.

Přes veškerou přísnost při requisicích a úřední pohrůžky tresty a pokutami byli naši lidé předce tak chytří, že dovedli si bezpečně uschovati pro vlastní potřebu i pro své přátele nějaký ten pytel mouky a obilí nebo brambor před hladovými zraky requirujících pochopů. Bylo toho ale také zapotřebí.

Vyhladovělí měšťáci

Z vyhladovělých měst přicházela spousta příbuzných a známých i neznámých k nám na venek, aby za drahé peníze přikoupili na potravinách co se jinak dalo: mouku, brambory, vejce, máslo, mléko atd.

Žilo se z ruky do huby. Nikdo nevěděl co přinese zítřek. Nejsmutnější bylo pak těm, jimž bylo úředně oznámeno, že jejich voják padl daleko v nepřátelské zajetí. Než všemu je ve světě konec a ten se dostavil i světové válce začátkem listopadu 1918.

Hladové armády

Zprávy o hroucení se vyhladovělých armád německých a rakouských prosákaly se již dlouho před tím a v srdcích českých vyvolávaly radostné naděje, že porážka ústředních mocností bude pro náš národ východiskem ze křivdařské poroby a novým osamostatněním království českého s Moravou, Slezskem a Slovenskem dohromady.

Státní převrat

Nikdo u nás nechtěl ani věřit, že v Praze vypukla dne 28. října 1918 revoluce, která způsobila státní převrat a provolala státní samostatnost zemí československých. Teprve večer téhož dne, když jsem přijel

z Prahy a potvrdil, že Rakousko se rozpadlo, že jsme samostatní ve svém vlastním, nezávislém státě československém, propukla nadšená radost všeho lidu.

Každý – ať dělník, rolník, chalupník – pítil, že dějinná spravedlnost napravila třístaletý hřích, páchaný na našem národě německými vládci rakouskými a germánskou dynastií habsburskou. Boží mlýny mlely pomalu ale jistě. Bylo po válce na jisto. Všichni zapomínali v radostném opojení na prožité útrapy válečné a v blahé naději hleděli vstříc novému lepšímu životu ve vlastním svém státě.

Návrat z vojny

Vojáci se postupně vraceli z vojny a jen ti, kteří byli v ruských, francouzských a italských legiích přišli hodně pozdě, ale za to s velkou slávou. Vždyť to byli vlastně ti praví bojovníci za naši samostatnost!

Bohužel, nevrátili se z vojny domů všichni, Přemnozí zaplatili daň válečnou svojí krví, svými životy a odpočívají v neznámé cizině, v cizí zemi na věky.

Našli padlí.

Domů do naší obce se nevrátili na živu:

Jarol. Jan z čp. 4 padl neznámo kde v Rusku 1915.
Karel Velán z čp: 9 padl v Srbsku 1914.
Josef Koc z čp: 11 zahynul v ponoře v Jaderském moři 1918
Ant. Korbel z čp: 19 padl v Rusku jako legionář.
Jarosl. Svoboda z čp: 16 zemřel na válečné útrapy
Josef Bárta z čp: 30 zemřel po válce útrapami doma.
Jan Záruba z čp: 28 zemřel na bojišti.

Rok 1929.

Velká zima

Na počátku roku byla pěkná normální zima, která však během února dostoupila nebývalé výše. Napadlo 50-60 cm sněhu a prýšené mrazy dostoupily až -35° C. Za prudkých vánic byly téměř veškeré cesty a silnice po hluboké závěje nesjízdné tak že ani autobus z Mořiny do Kožič nejezdil a teprve 21. března 1929 znovu zahájil dopravu. Silnice i cesty byly na obecní náklad po několikráte prohazovány a projížděny pluhem sněhovým pluhem, který sestrojil p. Karola Svoboda Žarošan.

Teprve od 7/III. 29 počínala zima povolovati. Noční mrazíky zadržovaly náhlé tání sněhu, tak že opravněné obavy před velkou vodou se neuskutečnily.

Dle zpráv pražského meteorologického ústavu byl měsíc únor 1929 nejstudenějším měsícem od r. 1775. Průměrná jeho teplota byla -10·6° C.

Ovocné stromy zmrzly

Jaro, následující po této krutě zimě teprve uzdravilo její zhoubné důsledky. Neutrpělo příliš ani ozimé obilí, ani jeteliny, avšak za to byly postiženy katastrofální měrou ovocné stromy. Vlašské ořechy a švestky zmrzly téměř napořád, jablka a hrušně z většího dílu. Zahrady a stromořadí ať mladé či staré byly úplně zpustošeny a hospodáři marně čekali, že stromy předce snad vypučí. Nedočkali se.

Jarní setové práce byly zahájeny teprve ke konci března a v dubnu dokončeny.

Autobus do Berouna

Nové autobusové spojení dostala naše obec od 23/III. 1929 z Berouna přes Litíč, Hostim, Sv. Jan, Bubovice, Kozolupy, Týřovice, Kuchař, Vysoký Týřov a Mezouň do Krahulova. Toto spojení se však majiteli autobusu, p. Šarabovi z Berouna vůbec nevyplácelo a jezdil později z Kozolup na Litíč, Vysoký Týřov, Mezouň a Krahulov s vynechámím Týřovic a Kuchaře.

Ve středu 27/II. 1929 zastřelil hajný zdejšího revíru Macháček z Moříkky v opuštěných lomech na čížovci starou, březí lišku, což je mužeřne vzácná událost, neboť není pamětníka v naší obci podobné loveckě kořisti.

Liška v revíru

V dubnu nastalo zase citelné oblažení a na prvotřední svátek velikonoční mírně padal mlh a za dva dny na to 3./IV. ho připadalo zase více.

Úroda a ceny

Úroda v letošním roce byla obstojná. Žně však byly zamokle. Po vymlácenem obilí nebylo však poptávky a pojmena pomokle, prořlé a plesnivé zrno nenašlo vůbec kupce. Šrotuje a zkrmuje se s dobytkem.

Pokles obilních cen byl nade vše očekávání. V polovici roku stálo 100 kg pšenice 230.- Kč, ke konci roku 1929 už jen 160-170 Kč. Žito poklesla z 230.- Kč na 115-120.- Kč. Brambory, jichž se urodilo velmi bohatě, prodávaly se na vagony po 16-25.- Kč za 100.- kg.

Silný pokles cen zemědělských výrobků vzbuzuje právem obavy o prosperitu zemědělství, kterému právě příjem za obilí je příjmem hlavním. A zdá se, že nízké světové ceny neposkytnou naději na lepší budoucnost.

Rok 1930.

Mírná zima

Počátek roku nastal za mírné zimy. Mírné počasí potrvalo až do jara a největší zima dotoupila -7°C. Sníh se dostavil jen občas nepatrnými poprašky, tak že nebylo žádné jímání vláhy.

Teplé, slunečné dny umožňovaly již v únoru polní práce. Setí započalo již v březnu a bylo po malých přehánkách dešťových úplně skončeno v 1. polovici dubna. Dokonce i řepa byla načisto zaseta. Očekávalo se, že osev řepy bude značně omezen proto, že cena byla snížena na 14·60 Kč za 1/2 cukrovky, než ukázalo se, že ani nízká cena nemá za následek menší osev a to hlavně z toho důvodu, že výhoda pěstování řepy nebeží jen v její cukrovarské ceně ale i v tom, že odpadky její kultury a průmyslového zpracování na cukr jako: kroky, řízky a melasa jsou velmi cenné a dobytkem velmi chtivě přijímanými krmivem, bez něhož by se příprava jímného krmení z krka obešla.

Studny vysýchají

Nepatrná zimní i jarní vláha zavinila velký nedostatek spodních vod, což mělo za následek úbytek vody ve výše položených studních.

Sucho, trvající nepřetržitě celý květen, bylo teprve počátkem června zažehnáno vydatnějším deštěm. Dne 27/VI. dostavil se opětně menší déšť, provázený prudkým větrem, který přihnal zejména ječmeny a ovsy tak, že ležely jak podlaha.

V tomto roce byla dostavěna a v červnu uvedena do provozu nová restaurace p. Nováka v Podroblíně. Byla postavena na pozemku katastru naší obce, takže, ač leží přímo v Podroblíně, patří poplatkově do Pyšel.

V červnu se konal na Mořině odvod koní pro válečnou potřebu národní obrany. Koně, uznané vojenskou komisí za způsobilé, zůstávají i na dále

v majetku svých dosavadních držitelů, kteří dostávají průkaz o odvedeném koni a mají povinnost v případě potřeby dovolati koně pro vojsko do vyhlášených shromaždišť.

Sbor zdejších dobrovolných hasičů súčastnil se dne 2/VII. 1930 hasení požáru stodol p. M. Prelaa rolníka v Kuchařínu.

V pondělí dne 7/VII. přinesla Čs. tisková kancelář zprá- Úraz tratinistka Hortika
vu, že zdejší občan, Karel Hortik, tratinista Kluzdenmo-
račské hutní dráhy, byl těžce zraněn na jaderském
moři blíže Dubrovníka při srážce jugoslov. parníku
Karadjordje s italskou motorovou lodí. Súčastnil
se hromadného zájezdu sokolského do Jugoslavie a
při pořádaném výletu do Dubrovníku přišel s
mohou jiným Sokoly k těžkému zranění. Byl léčen
v italské nemocnici a dostalo se mu po návratu
domů od plavební společnosti peněžité náhrady.

Konec září - obyčejně kolem 15. srpna - byl letos
v důsledku příznivého počasí jěr o týden dříve.

Dne 22. září došlo k velkému neštěstí. Koči p. Smrt Květy Humhalové
Holovského J. Klír svážel na žebřiňách zelenou kuku-
řici do statku k řezání do sila. Malé vesnické
děti v jízdě přes ves vylamovaly si kukuřičné palice
a nedaly si v tom zabrániti. Dcera horníka Fr. Hum-
hala přiskočila také k vozu po pravé straně, aby ji
kočí Klír neviděl, kousala jsem po klasech, ne na
cestu, zakopla, upadla a kolo jí přejelo v zátylí
hlavičku, tak že byla na ráz mrtva. Škoda mladého
života pětiletého Květy Humhalové. Provedeném vyšetřo-
vání byla prokázána nevina Klířova na celém neštěstí.

Rok 1931.

Rok tento uplynul klidným, obvyklým chodem, který nebyl porušen významnější událostí místní.

Dne 7. května súčastnil se náš Sbor dobrovolných hasičů veřejného cvičení v Kuchaři a dobyl tam uznání v rychlé přípravě stříkačky k hašení požáru.

Polní úroda vypadala velmi slibně avšak sýpka byla poprůměrná. Výnos obilí 4-6 q po korci zklamal všechny naděje na dobrý výsledek žní. Počasí bylo celkem příznivé až na to, že konce žní trvale zamokl, tak že mnoho ječmenů a ovsů porostlo a utrpělo na své hodnotě i ceně.

Pokles cen obilí

K tomu všemu přistoupil opětný pokles cen obilí i dobytka, což znova zvyšovalo všeobecnou bídu o penize. Příjmy všech lidí se stále zmenšují a vydání zůstávají pořád na stejné výši a zadluženost vzrůstá. Neblahe působí na tyto neutěšené poměry skutečnost, že vše, co zemědělec - velký i malý - prodává, stále v ceně padá a co do hospodářství kupuje zůstává na vysokých cenách státi ba, tyto ceny ještě stoupají. Jeví se to zejména u hospodář-

bých strojů, řemeslných výrobků a jiných kupovaných potřeb pro hospodářství.

Je statisticky prokázáno, že vše, co rolník prodává - obilí, dobytek, přepa, brambory atd. - je 5-7 let drahé, jako bylo před válkou v r. 1913 kdežto ceny všech potřeb, které rolníci kupuje jsou 10-12 drahší, nežli byly před válkou.

V normalnosti, že rolník kupuje vše, co potřebuje průměrně o 45% dráže než co sám prodává leží hlavní vina zbídačení našeho rolnického hospodaření.

Nezaměstnanost dělnictva, která stoupla v letošním roce v celé Republice na půl miliónu osob a která je v průmyslových oblastech velmi těžce cítit, nepadá u nás tak bolestně na váhu, protože většina dělníků, zaměstnaných v průmyslu, jsou domkáři, jimž vlastnictví malé výměry pozemků poskytuje zásobu před nejhorším nedostatkem. Nezaměstnanost

Dělníci, kteří pracují v lomech Pražské železářské společnosti na Hořině mají vesměs velmi malé příjmy, neboť nepracují každodenně, nýbrž jen 4-5 dnů v týdnu a prodlužují živobytí velmi skromně jen při největší skromnosti.

Bída o penize je cítit na všech stranách a nejhůře ji pocítují zdejší kupci a dva hostinští. Obě dvě místní hospody byly ve všední den a zejména v neděli dobře navštíveny za starých dobrých časů ale dnes hostinští naříkají nad zející prázdnotou „sénkoven" i vlastních kapes. Bída o penize

Setří se! Zdá se pak, že hospodářské tísni nebude konce, že ani do budoucna nenalevní a že lid bude musit hodně udahovat řemeu, aby v klidu předvídal bídu, než přijdou zase lepší časy.

Rok 1932.

V tomto roce byla zima velmi mírná. Jeřeť v lednu se dalo orati avšak již 9. února poklesla teplota až na – 16° C. Zima byla celkem bez sněhu a jen občasné poprašky sněhové přikrývaly na polo půdu. Únorové mrazy uškodily pozdě setým pšenicím, tak že půstaly řídké a již dostatečně neodnožily.

Mrazíky trvaly téměř po celý březen, tak že jarní práce polní nebylo možno provádětk dříve než v dubnu. Máje tento byl však také studený a celá vegetace se ve svém vývoji opozdila o celých 14 dní. Květen byl za to teplý avšak suchý a úroda vypadala v důsledku toho málo slibně. Než vše to napravilo deštivé počasí v prvé polovině června.

Suché jaře

Sklizeň byla z počátku zatížena častými přeháňkami avšak v dalším průběhu se vyčasilo a vše dostalo se za sucha do stodol. Avšak pěkné počasí trvalo příliš dlouho i po žních, půda vyschla a prohřála, tak že veškeré polní práce byly velmi ztíženy. Teprve mnohá deště ke konci září umožnily přípravu půdy k setí.

Hospodářské výsledky byly špatné, zaviněné hlavně hrozným poklesem cen. Žito se prodávalo za 60-70 Kč ječmen za 70.- oves za 60.- Kč. Nízké ceny zvýšily na novo bídu o peníze, stupňovanou konečně i tím, že i cena mléka klesla o 20 h a platilo se za 1 l pouze 1.- Kč. Jedině u pšenice byl pokles ceny nejméně citelný. Prodávala se za 140-160 Kč a sice okolnost byla také příčinou, že její osev se bromobyčejně zvětšil nejen v naší obci, ale ještě více ve všech oblastech Československa. Úměrně byla úroda největší výměra pšenice na Slovensku, což přineslo v následujících letech nepříjemné nadělení. Pšenice bylo vyrobeno více, nežli se mohlo spotřebovati a nadbytečné množství nespotřebované pšenice bylo dalším ohrožováním beztak nízkých cen. Nový pokles obil. cen

Poměry zaměstnanecké se u dělnictva jak průmyslového, tak zemědělského neutvářily nijak lépe než v roce minulém a tíseň hospodářská trvala v nezmenšené míře dále.

Důsledky krise hospodářské projevují se největší měrou nedostatkem peněz. Výdaje režijní, daně, mzdy jsou stále takové, ba ještě vyšší, jako byly v dobách, kdy se pšenice prodávala za 300 Kč řepa za 26.- Kč, kráva za 6-8 tisíc. Proto dnes není peněz, šetří se, nakupuje se jen co je nezbytné. Omezování nákupů znamená pak špatný odbyt výrobků průmyslových, nezaměstnanost a bídu v řadách dělnických.

Rok 1933.

Jižní zima byla bez sněhu, tak že je již znatelný nedostatek zimní vláhy jak na pramenech tak ve studních. Teprve druhá polovina ledna, únor i březen přinesly větší sněhové pokrývky, tak že větry nanesené závěje značně ztěžovaly dopravu po cestách a silnicích.

Bída

Bída mezi dělnýmu lidem, zvláště u těch, kteří nemají vlastní kousek půdy a neberou podporu v nezaměstnanosti byla v tuhé zimě veliká. Zemědělství se nepřizpůsobávají pracovní síly bez nejnaléhavější potřeby. Avšak i lomy Znojmo-poleradské poleženosti na Mořině i jiné omezují stále práci velmi citelně a propouštějí další dělníky, tak že nezaměstnanosti a bídy stále neubývá.

Se setím bylo započato za suchého počasí teprve počátkem dubna ale bylo přes to za příznivého počasí dokončeno do poloviny dubna.

Svátky velikonoční dne 16 a 17 dubna byly deštivé a velmi studené. Výletníci pražští naříkali, více však majitelé výletních restaurací, kteří se hojně zásobili a pak jim vše zbylo.

Druhá polovina dubna byla velmi studená. Nočními mrazíky 3-6°C a častými sněhovými přeháňkami zdržely vývoj osení i pícnin tak, že začátkem května byla pole holá jako v březnu. Na 1. máje snesl se teplý, mírný déšť, který však příliš nepomohl málo zavlažené půdě. Po bezesněžné zimě a mokrém jaru hrozilo sucho, které potrvalo po celý květen až do půli června. Teprve v půli června přišlo několik přeháněk a ze 17 na 18 června vydatný celonoční déšť. Vše znovu v polích ožilo, ozimy zaschlé obilí a pícniny na výhoreck se již valně nezpamatovaly. Vláha přišla zrovna včas na metání pšenice a jařin tak že byla výhlídka na

dobrou úrodu zrna i slámy.

Žně počaly sklizní žit teprve koncem července a začátkem srpna následovaly ovsy, pšenice a ječmeny. Dne 29/VII. 1933, kdy bylo již hodně žit v panácích, přišla prudká větrná smršť s deštěm, která rozmetala panáky skoro na čisto a způsobila tak hodně nové práce se stavěním i hodně škody vyvrácením toho nejlepšího zrna. Pak následovalo trvalé pěkné počasí přes celé žně. Obilí se sklízelo bromobyčejně pohodlně. Vše dobře stálo, tak že práce se žacími stroji rychle a dobře ubývala a vyzrálé obilí dostalo se za sucha dobře do stodol.

Sucho

Sucho však trvá nežádoucně dále až do září. Otavy nerostou, bída o zelené krmení pro dobytek je veliká, řepa a brambory trpí a mladé stromky usychají. Teplota dosahovala v srpnu 30–33° C.

Sklizeň byla na dobrých, hlubokých pozemcích dobrá, na výhoncích a mělkých půdách špatná a zasklá. Z ovoce se urodily pouze hrušky. Švestky a jablka úplně selhaly.

Na polích se vyskytuje spousta myší – nečí přísky vzrostlé a škody jimi natropené nejsou znatelné. Daleko hůře řádí myši v sýpkách u Berouna, kde škody jimi způsobené jsou velmi citelné.

V podzimu neprší a nemrzne. Počátkem mrazy v půli prosince srovnaly se tak, že přísloví „na Barboru led, na Vánoce hlásí" se plně uplatnilo.

Revidováno
12. 9. 1936
V. Kalný
jednatel.

Dr. Jos. Ortlieb
předseda

OKRESNÍ SBOR OSVĚTOVÝ V BEROUNĚ

Rok 1934.

Z posázavského blátа v r: 1933 přeneslo se ho ještě hodně i do začátku r. 1934. Teprve dne 13/I. 1934 objevila se prvá známka zimy – sníh, který napadl, sotva tak, že přikryl zemi. Vláhu nepřinesl valnou a tak sucho trvá dále v povážlivé míře. Výše položené studně jsou bez vody a voda se vozí pro hospodářskou potřebu z obecní studně. Dobré studny jsou v čp: 8, 2, 1, a 14, všude jinde voda opadá a vyčerpává se načisto.

Trvalé sucho

Suchá pohroma trvá i na jaře. V dubnu byly bezvýznamné přeháňky, po celý květen nepršelo a teprve 3 června přišla vydatnější vláha, tak že obilí mohlo aspoň vymetati. Pícniny ztlamaly, zejmena ječmen, silně poškozené mnohdy dály sotva 1/3 obvyklé sklizně. Tam, kde se špatné jetele zaoraly, a nahradily různými směskami, nebyla tato žádná pomoc, protože trvalé sucho umořilo každý porost. Z veškerých jarnin daly obstojné výnosy pouze staré vojtěšky.

Sucho ukázalo teprve, jak správná byla propagace pěstování výstřižky, kterou svými články v „Československém zemědělci" prováděl pisatel této knihy.

Bída s dobytkem

Nejvíce práce přinesla s sebou velkou bídu s dobytkem. Nemá co krmit, ba není ani co sláť. Stodoly i hůry se vyprázdňují a naděje na dobrou sklizeň žádná. Hospodáři prozřetelně odprodávají část dobytka, aby s málem krmiva i sklizní vystačili do nové sklizně. Ta však slibovala jen ubohý výsledek. Dvojí z obavy, aby nenastal v zásobování obyvatelstva nedostatek, byl k podnětu Republikánské strany maloroln. a zemědělského lidu vládním nařízením ze dne 13/VII 1934 č. 137 Sb. z. a n. k. zř. obilní monopol, který vedla Čs. obilní společnost v Praze s předsedou drem Ferdinandem. Účelem obilního monopolu je stabilisovati a zajistiti trvale pevné výkupní i prodejní ceny pro žito, pšenici, ječmen a oves, dále prodejní ceny mouky, otrub a některých krmiv. Výkupní ceny obilní byly v r. 1934 tyto:

Obilní monopol

Pšenice: 82 kg hl váhy 168 – 166 Kč (dle vlhkosti)
74 " " " 147 – 154 " "

a mezi tím odstupňované ceny dle hektol. váhy.

Žito: 72 – 67 kg hl. váhy 126 – 123 Kč

Ječmen sladovnický . . . . 125 Kč

" lehký 59 – 60 kg hl váhy 100 – 109 Kč

Oves: 40 – 53 kg hl váhy 108 – 114 Kč.

Tímto zákonným opatřením byly ceny obilní stanoveny na pevnou výši, která přinesla zemědělství aspoň částečné zajištění přiměřeného zisku a jistotu před burzovní konovou spekulací. Tím pádem byla zajištěna i určitá cena za mlýnské výrobky, která přichází zase k dobru spotřebitelů.

Žně byly zahajeny za stálého trvání nepustého sucha dne 3/VII. 1934 žimným ječmenem, jenž dal díky svému rannému vývoji dobrý výnos. Jak následovaly jaré ječmeny 15/VII. před žity a ostatní obilniny. Obilí bylo krátké - na mělčích půdách sotva se sem dlouhé, řídké z poloviny nevymolaté. Teprve stodoly, po svezení, obilí z poloviny prázdné mázaly, jak malá je sklizeň. Jediná výhoda suchých jíní tkvěla v tom, že krátké, rozjaté obilí se krásně žalo žacími stroji hrstkovacími i vázacími a že snadno se s polí sveslo. Omlat se prováděl co nejrychleji, aby bylo slámy pro hladový dobytek, pro nějž nerostla žádná píce.

Prázdné stodoly

Sýpka byla u obilí dosti dobrá, 5 - 7½ l po kopci. Zrno měké, těžké - pšenice až 84 kg hl váhy. Žně byly hotové již začátkem srpna až obvykle konec teprve kolem 15. srpna. Strniska se však nedala pro tvrdost prodmítati. Teprve 4/VIII. přišel konečně vytoužený déšť a prošlo celou noc tak, že namokla na velkou brázdu. Za několik dní opětně se dostavil hojný déšť s průtrží mračen, který způsobil značné škody na svahovitých polích smesením ornice. Za to však vláhy je více než dosti. Otavy luční i polní, řepy, brambory, směsky atd. důkladně okřály a rostou jako z vody k radosti všech hospodářů, utrápených zejména bídou o krmení pro dobytek. Po výdatné vláze byla pak i orba strnisk veselejší.

Podzimní sklizeň pícnin zajistila dostatečné množství měké píce avšak hůře bylo se stelivem. Dovážela se sláma, nakoupená až za 45 - Kč 1 q, kupovalo se v Karlštejnských lesích lesní stelivo, povoz za 20 - 30 Kč a sám si ho nahrabat, tak že povoz stál asi 40 - 60 - Kč. A přece to byla jenom výpomoc z největší nouze, která se dostavila pak hrozivě k jaru r. 1935.

Nedostatek steliva

Podzim se vydařil, byl krásný, teplý a vlhký až do nového roku. Sklizeň řepy byla dobrá - průměr 80-90 q po Lovci, brambory také narostly a orba rychle a dobře se provedla. Raně setá žita a zimní ječmeny půlí vzešly, tak že byla obava, že přes zimu vzejdí otáva. Bohudíky nic se jim nestalo. —

Dne 17/VI. 1934 byl konečný, slavnostní den týdne branosti na rodejším okrese, oslavovaný zejména výjezdem v Borovně. Hlavními účastníky byli venkovský lid z průvodech, selská jízda atd. Je přiznáváno, že z naší obce nešel na tuto slávu nikdo. Nejsou penize! A každý zvěstá, že je škoda utrácet korunu tam, kde je bída o haléře.

Dne 3/VI. 1934 zemřel Fran. Zach ve stáří roku. † Fran. Zach
Byl synem bývalého cihláře č. cihelny Jos. Špačka čp: 35 v Týřově, kde v mládí také cihlařil. Potom sloužil ve statcích rodejních u koní a když se ženil s Barborou, rozenou Švarcovou, vyučil se u svého švagra J. Weba z V. Týřova zednině a zedničil. Koupil pak chalupu čp: 6, kterou po několika letech prodal a postavil si nový dům čp: ~~37~~ 25 na sklonku svého života byl obecním hajným a poselákem. Vobec byl velmi oblíben pro svoji vždy veselou mysl, a všestrannou vlhotu. Každému jmání rád vyhověl a zejména svoji zedničinou vyzdvihoval a bílil skoro celou obec. Je pohřben v Tachlovicích. X

Rok 1934 minul bez velkých zim a bez sněhu.

Pozoruhodný jsem v tomto suchém roce byl, že potok „Stříbrný" byl úplně celý rok vyschlý, čehož není v naší obci pamětníka.

Rok 1935

Po novém roce 1935 napadlo trochu sněhu a uhodily mrazíky as -7° C. Za 2-3 dny bylo zas povolno a toto proměnlivé počasí trvalo až do února. V tomto měsíci připadl sníh a mrazy stouply až na -17° C. Od 21 února se teplota zvýšila tak, že pupence stromů počínaly rašiti a kočičky na jívách krásně se rozvíjely. Jen havrani stále setrvávají u nás, protože sníh se na horách dosud drží.

Březen byl počasím velmi příznivý, tak že veškeré polní práce rychle pokračovaly. Za to duben byl velmi nepříznivý, tak že jarní setba se značně protáhla až do května. Květen, červenec a červenec byly naprosto chudé na deštové srážky, tak že úroda trvalým nedostatkem hynula.

Fase sucho

Žitné žně počaly kolem 20/VII. a spíme hned sečeny ječmeny, pšenice a ovsy. Veškeré obilí bylo zaschlé, krátké, ječmeny slabé, nedokonale vymetalé a klásky ovsů na polovic hluché.

Nepršelo ještě ani do poloviny září a sluneční žár prahne zemi neúprosně dál. Tak ku př. stouply

teplota ve stínu dne 2/9 na 31° C. Trvalý převrat nastal teprve ve druhé polovině září, kdy v několika srážkách namokllo 19 mm. Za to říjen byl bohatý na srážky a za celý měsíc namokllo kolem 70 mm. Dne 24/X. po celý den trvala sněhová bouře s chumelenicí. Sněhu zůstalo ležeti přes 10 cm. Práce byly, vyjma veškeré polní práce znemožněny.

Listopad byl obvyklého rázu: mlhavý a sychravý, za to však prosinec tak teplý, jak podle státního meteorologického ústavu nebyl již po 80 let.

Vánoce byly „černé", blátivé a starý rok 1935 ukončil svoji pouť beze sněhu.

Dešťových srážek bylo v r. 1935 velmi málo, že úroveň spodních vod velice poklesla. Prameny i ty nejstálejší zapadly, voda ve studních klesla tak hluboko, že ku př. v čp. 9 a 13 nestačila pro potřebu a musila být dovážena z obecní studny.

Neúroda

Následkem dlouhého, trvalého sucha byla na okrese berounském velká neúroda, obilí a píce. S dobytkem byla hrozná bída o krmení. Byla proto zdejší obcí podána žádost na Zemědělskou radu v Praze o nouzovou výpomoc. Žádost byla příznivě vyřízena a obci dostalo se podpory poskytnutím hrachu, pokrutin, vojtěšky, otrub a kukuřice za zlevněnou cenu po 40·- Kč a ovsa, zlevněného po 80·- Kč. Krom toho byla poskytnuta i peněžní podpora, z níž se skoro cena uvedených krmiv z části plně uhradila.—

Nouze je hlavně s dobytkem. Je málo píce i málo hlav. Podestýlá se co nejšetrněji — bude málo hnoje a v důsledku toho i horší budoucí úroda, která bude smutnou vzpomínkou na sucho v r. 1935.

Vaření o mléce

Od 1. dubna 1935 byl zaveden nový dodávkový a prodejní řád mléka do Prahy vládním nařízením.

v Praze nesmí býti prodáváno jiné mléko než-li pasteurované. Volný prodej mléka je mlékařům zakázán a veškeré dovážené mléko jde do pražských mlékáren, kde se pasteruje. Obce se proto sdružují ve sběrny mléčné a společně dodávají mléko do Prahy sjednaným automobilovým dovozcem. V nás jsou sdruženy obce: Kuchař, Jinětný Újezd, Kozolupy, Lužec, Vys. Újezd - později se přidaly ještě Choleč, Mořina a Bubovice - a dovozcem je A. Zderadíček z Radotín, který dodává mléko do Radlické mlékárny v Praze.

Cena za 1 l mléka, vyplácená mlékárnou je 1.- Kč. Z toho se srazí 2 h na dobrovinu, 8 h na dovoz a 5 h na vyrovnávací fond, tak že při normálním mléce s 3·6% tučnosti je cena, kterou obdrží výrobce za 1 l mléka 85 hal. Cena tato se zvyšuje, je-li mléko tučnější než 3·6 a to za každou desetinu % o 2 h, je-li však méně než 3·6% tučné srazí se za každou 1/10 % o 3 h. - Srážka 5 h z 1 l na vyrovnávací fond se používá k náhradě těm mlékařům, kteří byli vyřazeni z dodávky mléka do Prahy a k náhradě oněm mlékárnám v Praze, které jsou nuceny zpracovávati přebytečné mléko na máslo.

Cena 1 l pasteurovaného mléka konvového je 1·50 Kč a lahvového 1·80 Kč v pražských prodejnách.

Výroba mléka ve sdružených obcích stoupá ne k vůli ceně ale z toho důvodu, že je stálý odběr zajištěn, co dříve za odběru mlékařem nebývalo.-

Hasičský bál

Dne 14/VII. 1935 uspořádal Sbor dobrovolných hasičů ze zdejší obce první taneční zábavu proti Roblínem v hostinci u Kováků, který stojí na vrchu Lazarku. Sbor tam hrál s muzikou. Čistý výnos

byl uspokojující a připadal na potřeby sboru. —

Hospodářské poměry byly v r. 1935 pro řemeslníce lepší, než-li v letech předchozích. Příjem-ač nikdy na mandele byla menší – dobře vypadalo, tak že peněžitý příjem byl uspokojivý, díky cenám, které byly obilní spotřebitelům úměrně upraveny. I bída s dobytkem nebyla tak doteřná jako r. 1934, protože aspoň slámy bylo s dostatek.

Daleko hůře se za to vedlo veškerému dělnictvu. Hospodáři, nuceni stísněnými poměry šetřiti co nejúsporněji, jednali na práci jen v nevyhnutelných případech a hleděli obstarati si vše jen s domácí čeledí. Průmyslové dělnictvo nenalézalo rovněž dostatečného zaměstnání, protože závody na Moravě, v Karlštejně, Lovosicích a u Sv. Jana pod Skalou buď propouštěly, nebo přijímaly. Nouze dělnictva

Z nouze byla všem uloupena podpora v nezaměstnanosti na potravinách i na penězích než jenom v takové míře, že vrhla to kdejaké v prostopášení mnohého života.

A tak rok 1935 končí v nehospodárných poměrech a úskalivých starostech jak bude dále.

Rok 1936.

Rok 1936 nebyl nijak lepší svých předchůdců. Zejmena pro zemědělství byl velmi nepříznivý pro špatné počasí, trvající nejvíce týdně téměř po celý rok.

Nepříznivé počasí

Začal v lednu krásným jarním počasím, tak že se v půli ledna dosívaly ještě pšenice, které se nestačily ujmouti na zimu. Než už při nástupu jarních prací se počasí velmi zhoršilo, opravdovými mrazíky a častými přeháňkami. Tato nejvíce počasí byla po celý rok trvalá a veškeré polní práce tím trpěly. Zejmena žně byly stíženy neobyčejně častými dešti. Práce žňové byly velmi těžké i proto, že veškeré obilí leželo, namnoze téměř zalito až v klasy, tak že sklizeň byla velmi zdlouhavá a zdražená. Výnos slámy byl kromobyčejný, za to však výnos zrní jakostně horší a menší. V důsledku toho nouze o peníze nijak nepolevuje, ba více stoupá.

Jako sklizeň obilí tak i sklizeň brambor a řepy byla znesnadňována častými přeprškami. Zimní orba je velmi těžká, neboť mokrá půda velmi ulehla a těžce se obrací.

Mrazíky začaly již 21/XI. a dosahovaly 2-3° zimy. Také sníh padal, avšak nezůstal ležeti.

Myší řádí

V jetelích a vojtěškách řádí silně myši.

Před vánocemi, které jinak bez sněhu uhodilo několik mrazů -4° C ale o svátcích zase teplota stoupla a ráz počasí potrval až přes nový rok 1937.

Život naší obce v uplynulém roce 1936 nebyl nijak lepší života v letech dřívějších. Nadějme, že zase přijdou lepší časy se bohužel nedostavují.

Větší zaměstnanost

Větší zaměstnanost nastává ve továrních průmyslových závodech a v důsledku toho není ke konci roku u nás nezaměstnaných. Tedy alespoň zde nastává zlepšení, které snad se dostaví i v jiných

oborech pochmikání. –

Vřjnu 1936 koupil Ant. Bejček, majitel čp: 19 pro svého syna Josefa domek čp: 20 od V. Barchánka, který se přestěhoval do nově postavené hospodářské usedlosti čp: 37 Jest pozoruhodné, že pozdější zděné budovy tohoto pop. čísla vystavěli si členové Barchánkovy rodiny sami sečeři

Úraz kronikáře

Dne 7/VI. 1936 byl pisatel této knihy postižen těžkým úrazem při strojovém žatí louky pod hrází u cihelny. Při přihrabávání polehlé trávy ke kose upadl a do vzepřené pravé ruky vzjela kosa stroje a rozdrtila palec až k ukazováku. V Berounské nemocnici podařilo se přímáři MUDra Zemanovi šťastnou operací palec zachrániti, ovšem přišel nehybný a bez citu. Štěstí je hlavně, že schopnost pohybu byla zachována.

Poznámka: 15/6 1940 připojuji, že palec není schopen pohybu, tak že vše špatně chápe a drží. Krom toho následkem dlouhého fáčování a sádrového obalu celá ruka ochromla, tak že ji nemohu ani dobře svěřiti v pěst. A to překáží a vadí všude. Psáti mohu jen pomalu.

Rok 1937.

Leden 1937 nastoupil svoji cestu v mlhách a proměně v teple. Teprve 9/I. byl as 4° C mráz, který se po napadnutí sněhu v následujících dnech vyrůstňoval až na 10 - 11°. V únoru nastalo sluneční počasí se sněhovými a deštovými přeháňkami. V polích se začalo již orati, avšak se setbou se započalo teprve kolem 20/III. Za velmi příznivého počasí pokračovaly veškeré práce velmi rychle. Za to duben se zase pohoršil a každodenní studené přeháňky zhoršují vegetaci na polích a znemožňují polní práce. Zejmena řepka a pozdní jarnice jsou špatné. Teprve po 15/V. nastalo trvalé zlepšení. To prospělo nejen polnímu plodinám ale zejmena hospodářské výstavě v Praze, konané od 22 do 30/V. a zvláště 23/V. velkolepým průvodem krojovým republikánského dorostu, který ukázal Praze nádheru a rozmanitost národních krojů celé naší republiky.

Výstava v Praze v krojích.

Nové sucho

Ve druhé polovině května projevovaly se již úkazy nastávajícího sucha: spodní voda opadala, prameny vyjídaly. Výborná vedra, jaká nebyla od r. 1775 dle zprávy meteorologického ústavu v Praze, způsobila velké sucho. Že vadne, ječmeny nemohou vymetati. Osevy pícnin jsou velmi špatné na loukách i polích. Vojtěšky byly krom toho napadeny bejlomorkou, tak že nedaly téměř žádný výnos.

Žně počaly sklizní zimního ječmene již 24/VI. Počátek byl deštivé se ustálilo tak že průběh žní byl dosti dobrý. Než výsledky nebyly zase uspokojivé. Jedinou útěchou v nových těžkých starostech je ta okolnost, že sráżky na obilních polích, provadějící Obilní společností ú. byly značně sníženy, čímž se ceny zlepšily.

Dar u pšenice byla vážka 18·- Kč v r: 1936 snížena na Kč 4·- v r: 1937, což znamená zvýšení ceny o 14·- Kč. Srážky tyto byly zrušeny i u ostatních obilnin.

Povětrnostní poměry po zimě byly velmi proměnlivé. Na několik dnů pěkných následovalo vždy několik dnů mlhavých a deštivých, což potrvalo až přes vánoce. V prosinci ob čas napadl i sníh avšak sterl zase brzy. Nejnižší teplota v prosinci dosáhla - 15° C, potrvala však jen asi 3 dny.

Sklizeň řepy

Sklizeň řepy byla pro mokré jarní počasí velmi obtížná a zablácená. Výnos po čtvrci kol 859. Za řepu platily cukrovary letos 12·40 Kč za 100 kg. K tomu dostane řepař na 100 q řepy čisté váhy 8 kg semene řepového zdarma, 60% řízků a 8% řízky franco stanice řepařova, ½% melasy, 6% kalů. Dále se dostane na každých 100 q dodané řepy 4 kg cukru. Konečně musí řepař odebrati povinně na každých 100 q řepy 1 q denaturovaného krystalového cukru za běžnou cenu (65·- Kč). - Dovoz se počítá ze školní obce, č. II. za 1 q řepy na stanici v Kuchaři činí 20 h. -

Ve dřívějších letech patřila naše obec do rayonu cukrovaru Radotínského, kam se řepa dovážela po železnici. Jezdilo se tam nejvíce za dva dny a kdyže se braly zpět řízky tak jen jednou za den a to se jezdívalo již ve dvě hodiny s půlnocí z domova. Po zrušení cukrovaru v Radotíně připadli jsme do rayonu cukrovaru v Berouně. Řepa se dodávala na nádraží do Karlova Týna nebo do Dušník a po zřízení dráhy Beroun - Dušníky do Hořelice. Od r: 1909 dodává se řepa na stanici v Kuchaři, což je proti dřívějším dobám velká úspora času. -

Býka k chovu drží pro celou obec A. Holovský čp. 2 za paušál 1660 Kč ročně, což je asi 22·- Kč z 1 krávy.

Zlepšený stav průmyslu

Stav průmyslového podnikání se v tomto roce neobyčejně polepšil. Není to - bohužel - v důsledku zlepšeného stavu hospodářského vůbec - vidíme ku př. že zemědělství domů nevybředlo z krise - nýbrž v důsledku branné akce, státní, na niž bylo věnováno z prostředků státních tři miliardy kč. Tento peníz, vydávaný většinou na obranná opatření zařízení pohraniční proti Německu, na výzbroj, letectví, automobily atd. přijadl téměř úplně k dobru výroby průmyslové a zapůsobil vydatně na hromadnější zaměstnanost a výkon, konjunkturní podnikání zejména t. zv. těžkého průmyslu železářského a strojářského. V důsledku toho stoupla i zaměstnanost dělnictva a všeobecné zlepšení jeho životní úrovně, což je dobře patrno i v poměrech rodného dělnického, zaměstnaného totiž výhradně ve vápencových lomech na Skalině, v Lodenici, Srbsku atd. Dej Bůh, aby toto zlepšení bylo trvalé!

Z událostí ve rodném obci v r. 1937 se příhodivších zaslouží připomenutí zejména tyto:

Dne 29/I. 1937 konala místní domovina valnou hromadu v hostinci K. Hasáka. Dosavádní místní důvěrník Jos. Barchánek (čp. 20) vzdal se této funkce a na jeho místo byl zvolen Fr. Svoboda (čp: 1) a jeho náměstkem Václ. Barchánek.

† Ant. Mestek

Dne 30/III. 1937 jel Ant. Mestek, syn domkáře a rolníka z čp: 3 na kole do Dušníka. Tam při výjezdu z okresní silnice na státní byl zachycen autem N. N. Obrany a vymrštěn na silnici takovou silou, že mu byla rozdrcena lebka. Po převozu do všeobecné nemocnice v Praze skonal 4 dásně dne 8/IV. 1937 ve stáří 22 roků.

V neděli, dne 11/IV. byl převezen domů, odkud byl vypraven za četné účasti občanstva, velkého počtu mládenců a družiček s hudbou průvod do Tachlovic, kde byl zesnulý uložen k věčnému spánku.

Druhá smutná příhoda stala se dne 11/VI. Sňatý A. Holovského, Řehoř Polák, ruský Čech skočil zahrábý do rybníka u cihelny a za okamžik utonul. Přes veškeré úsilí vzkřísiti ho, nebyl již přiveden k životu. Lékař Dr Zásek z Mořiny, prohlásil, že příčinou smrti nebylo utonutí, nýbrž srdeční mrtvice. Pozůstaly žena a 2 děti.

† Řehoř Polák

V tomto roce konalo se také několik zkoušek obrany protileteckě. První byla provedena po ustavení CPO (civilní protileteckě obrany) 27/V. CPO má několik oborů, jichž členstvo je slibem vázáno ke správnému konání uložených povinností.

CPO

Od října je vápencový lom Pražské železářské společnosti na Holém vrchu i s příslušnými budovami obsazen vojskem za účelem vybudování obranného zařízení.

Úroda zahrad a stromořadí byla letos špatná. Zejmena švestky a jablka selhaly úplně.

Sbor dobrovolných hasičů súčastnil se v r. 1937 na hasení požárů:

1938,
rok národního neštěstí – druhá Bílá Hora.

Průvodní známky počátku nového roku 1938 nebyly radostné. Stálé pošmourno, studené, deštivé přeháňky, noční mrazíky, bezedné bláto, pokrývané někdy bílým, avšak rychle mizícím sněhovým příkrovem, nepřinášely mnoho radosti. Po novém roce napadlo ovšem as na 15 cm sněhu, jenž za nastávajícího ochlazení přistal několik dní ležeti, byl však prudkými větry svát do velkých závějí. Na mnoha silnicích byl tím znemožněn provoz. Nemělo to však dlouhého trvání a po novém oteplení nové deště a nové bláto panovaly v přírodě.

Myši vymizely

Že to výborný prostředek na polní myši, které se v minulém roce valně rozmnožily a zhoubně řádily v rozličných plodinách a jitrech i ve vojtěškách a jetelích. Zmizely za krátko úplně, mrazem a pitvou vymořeny.

Jarní počasí

Jednové počasí probíhalo se celým únorem stejně. Teprve konec se ustálil teplo a sucho, tak že březen začal skutečně po jarně. Také hned se započalo pracovati v polích s přípravou k setí a za příznivého počasí bylo také [v březnu] skoro dokončeno až na okopaniny směsky atd. Po příjemných teplých a různých dnech měsíce března přihlásilo se po 10. dubnu na nové chladné počasí se studenými větry a přeháňkami deštivými i sněhovými. Noci byly mrazy 7 – 11° C. Dle hlášení meteorologické stanice z Prahy byla teplota v dubnu o 7 – 8° C pod normálem, tedy velmi studená.

Zima

Měsíc květen nebyl lepší svého dubnového předchůdce. V důsledku stálého chladna se stromy i všecky polní plodiny velice opozdily ve svém vývoji. Obavy ze špatné sklizně napravil teprve teplý měsíc červen.

Protiletecká obrana

V prvé polovině r. 1938 byly konány časté cviky obrany proti leteckým útokům. V tom ohledu se přičinil také p. Miloš Kapalín ze zvláštního oddílu vojenského v T. Újezdě, aby na několika přednáškách v hostinci u Klasánů čp: 21 uvědomil občanstvo o povinnostech, které by nastaly, kdyby nějaký nálet nepřátelských letadel na naši obec přišel.

Dne 22/1. byl pořádán u Klasánů hasičský ples, jenž se vydařil a skončil malým ústředním piškem.

V obecním lese podle luk až do Kleců k vysokému borovému lesu byla provedena značná probírka dubí. Jednotlivé díly byly prodány ve dražbě a jeden byl za díl 30-60 K.

Severní záře

Dne 25. ledna objevila se v noci na severním nebi neobyčejná rudá záře, kterou probleskovaly jasnější paprsky, tak že celý výjev vypadal velmi malebně a nervydle. Nikdo nedovedl vysvětlit tento přírodní výjev a teprve noviny přinesly druhý den zprávu, že to byla velká severní záře, která již v dřívějších letech se několikráte objevila - ale nikdy v takové síle a kráse, jako letos.

Slintavka-kulhavka

V jarních měsících nastal v cenách hovězího a vepřového dobytka značný pokles ceny. Průměrně až 1·50 K na 1 kg. Zavinila to slintavka a kulhavka, která se již dostala z Němec do pohraničí Čech. Každý má zvýšený strach a hledí proto odprodat všechen dobytek, který má na prodej, aby s ním při vypuknutí slintavky a kulhavky neuvízl a tato přílišná nabídka kazí ceny.

Dne 11/3 bylo provedeno licencování plemenného býka u p. A. Holovského čp. 2 a kance u p. J. Nedbala čp. 8 licenční komisí z Berouna.

Bylo provedeno také dříve než jindy s obavy před vypuknutím slintavky a kulhavky.

Koncem června vydalo ministerstvo zemědělství nařízení, že cena mléka se zvyšuje o 15 h, tak že bude zvýšena u rolníka přibližně na 1- Kč. Než mlékárny pražské toho nedbaly a platily stáron cenu, která nesla rolníkovi 85 hal za 1 l mléka. Mnozí rolníci pro to žalovali mlékárny a také skutečně byly mlékárny odsouzeny k náhradě doplatku dle min. nařízení.

Ve středu dne 11 května zemřel nejstarší občan naší obce, Matěj Šojka č.p: 17 ve stáří 90 roků. Byl v pátek pochován v Tachlovicích. Zemřelý býval ve svém mladém věku nesnášenlivým rousedem, který stále vyhledával půčiny ke sporům. Mezi jinými spor o obecní les, užívaný starousedlíky (sám byl mezi nimi) spor o obecní louku v Klínech atd. Krátký čas byl obecním starostou (1907 - 1909). Za jeho úřadování byla stržena silnice k Roblínu a vyvážen les nad lomy na Čížovci.

† Matěj Šojka

Slintavka řádí

Dne 10/6. vypukla ve stáji čp. 2 Ant. Holovského slintavka a kulhavka, kterou tam zanesl mladík z Litovic, hledající službu ke Koním. Byla ihned provedena úřední vyšetření. Největší potíž byla s mlékem, které se nesmělo prodávati. Odstřeďovalo se, vlévalo na máslo a odstředěné mléko se dávalo kravám. U Holovských měla slintavka mírný průběh. Z 28 kusů skotu zašlo pouze 1 odstavené tele. Nákaza pokračovala pak po celé obci a v daleko horším stavu. U Medalů pošly 2 krávy, u Šojků 5 kusů, u Velánů 1 kráva, 1 jalovice, u Svobodů 1 kráva. Škody, která potkala naši obec uhynutím dobytka a ztrátou na mléce atd. je možno odhadnouti na 30.000 - Kč. Na zimu 1938 byla vzávěra obce vyvazována.

Revidováno 15/10. 1937

Dětské žně

Žně měly z počátku velmi dobrý průběh za mokra a velmi slunečného počasí. Avšak ve druhé polovici července přišly deště, které potrvaly s krátkými přestáv-